

Orest Baumthali eksamiinijanel Eesti Kultuuri Tallinna Pedagoogilise Arandusharuse 26. aug. 1929. a. Arandus

Eesti arandus 20-30 aasta pärast.
Unelma.

Viimane aastakümme on näidanud, et meie areng on kiiresti. Viimase kümne aasta vältel on hülgas edusamme teinud põllumajandus, tööstus ja rahva kultuurne tasapind.

Enam-vähem väiksemaid samme edenemise poole on astunud arandus, eriti just taludes, mis on selgitanud sellega, et meie talud arendavad endid tüga tõhusalt - isegi karjamajanduse suunas. Peale selle on meie talurahvas tüga umbusklik aranduse vastu, nähes selles ainult ajaraiskamist. Vaja on ergutust ja tulist tahet - küll teeb siis temagi suuri edusamme ja tingimata suuremaidki kui karjamajandus.

Istun lehtmajas, mis on talu elamu kõrval. Naatan ja pean imestama, kust on tulnud need puukesed ja nii palju lilli ja püssard. Oles 25 aastat tagasi kodus ei olnud seal meenud kui kaas põlmäda arendanud pool tülest murtud raagus kask, ümbritsetud pääsartest ja lilledega. Ning see, mis nüüd külatänavale, on hästi pruusatatud ja te ääres karravad puid - väikesed kaskesed, vahtrad, pännad ja teekäänarad kummalgi pool teed on need tammed. Süda tikub laskuma teekäänarast, kui selle peale mõtlen: Oh, oles see veel kuu! Aiaäär, kus alati nõgesed, tarjad ja õgurukene umbrohikarvas, on teinud lillepõõsad maitsekaet, asetatud värvivahelduse ja taimede suurus poolest. Ei taha enam istuda lehtlas ja seda ole ainult sealt vaadata, vaid ka nähtada seda itel.

dähen tõnnia neil teedel. Vaatan ise taime, kui lihav see on ja nuusutan kui lõhnab see veel ning kolmandal on siid nii suured, suured ja neljandal on need väikesed - rgal on mõnagi imustamisväärsed. Sattudes nõnda maadale, kus see mind puurigaada.

Näen aras on parajas kasvukas õunapuud, mitte tihedalt istutatud. Siis ei paare tal all kasvama kõigivõli. Oemal on plooni, piri, roo, kirsid ja sarapuu. Nend teisi pole küll palju, aga kaadlasti sedarvõrd kui oma majapidamises tarvitatare.

Ümber vaadates näen perenaist peretütega istlemas. Nad räägivad ja vaatavad ühtkui teist kohta, üeldes: "Kas mäletad missugune siin õun oli, või?" Kas tead kui vähe ma ennemast aravilja oli kasvamas. Nal seesama väike lapike, mis nüüd rabarberi ja asperi all. Kuuldes oarnast kõnelist, pöörasin omad sammud nende suunas. Jõudes sinna, küsisin perenaist näha aras kõigivõli osa. Näitabki, andes seletust pea rga tüüna kohta. Nii sammume libi aras neli n. m. välja või külvikorda.

Küll ali seal ka aravilja: kapsad rga liisi, mitmet sorti rgaat lügist. Perenaist ütles, et hendest oale ta aastal nii palju rissetulekut kui kahest kolmest lehmastki. Kõik aravilja lügid olid tal esitatud; mõned vähem, teist rohkem - seejaul kuidas taval röödmise ja vedus oma tarvidas. Perenaist ütles: "Ega mõni aiaani 20-30 a. tagasi parem polnudki kui nüüd taluaid. Põde talu rissetulekust, tuleb küll arandusest. Nõnda ütles ta, mis vaeva nähtud aras arutamisega, sest polnud selles osust ja pole ka algal surgu leidnud.

Ta ütles, "Ega teda poleks 'õun elnud' (3) 96
kui poleks väljaspoolt meie pilau jahitud
arale, mis oli vaeslaps. Aga saime ka sellist
üle. Parime lapsed aovad, aus nad õppima
arandust, millest hoozu said oma teaduste
täiendamiseks mainitud alal. [Pereaduse
tahtis veel paljuga seletada, kuid mää ei
saanud seda vastu võtta, sest tein silmad
lahti, leidsin enese laua taga istuma -
es aramajanduslik riigandus ilusa ar-
plaaniga.

Konsumi hindad TK.

R (3+) (Timotheus
Kruuse)

4 A.L. (August Kruus)
dircator